

Кирикилиця В. В., канд. пед. наук,
доцент кафедри іноземних мов
природничо-математичних спеціальностей,
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Електронні словники як мотиваційний чинник підвищення якості навчання студентів ЗВО

Ключову роль у формуванні мотивації до навчання студентів ЗВО відіграє застосування інноваційних технологій у навчальному процесі. Особливе місце у цьому контексті займає технологія навчання з використанням електронних словників, які надають студенту додаткові можливості у процесі сприйняття та засвоєння навчального матеріалу.

Досліджуючи переваги електронних словників над їх традиційними паперовими побратимами, науковці виділяють такі особливості, які привертають увагу користувачів, а саме: великий обсяг інформації за рахунок використання гіперпосилань; ефективна система пошуку (повнотекстовий або одночасний пошук у кількох словниках); швидкі пошукові можливості і уникнення непродуктивних пошуків; наявність функції виносок під час роботи з текстом; мультимедійні елементи; постійне поповнення лексичних одиниць, без очікування чергового перевидання словника; доступність і простота у використанні; економія часу і матеріальних ресурсів [2, с. 106; 3, с. 255].

Зупинімося докладніше на характеристиках сучасних електронних лінгвістичних словників, які, маючи інструментарій до приєднання великого пласту енциклопедичних знань, що пов'язані із аналізованою лексемою, успішно застосовуються у навчальному процесі ЗВО, зокрема під час вивчення іноземних мов. В сучасних електронних лінгвістичних словниках для доступу до вмісту використовуються різноманітні лінгвістичні технології, такі як: морфологічний і синтаксичний аналіз, повнотекстовий пошук, розпізнавання і синтез мови [4, с. 68–70].

Основним видом лінгвістичних словників вважають тлумачний словник. Тлумачний словник призначений для тлумачення значення слів, його роль для вивчення лексичної системи мови величезна. У тлумачному словнику можна отримати інформацію про лексичне значення слова, дізнатися про його одно-/багатозначність, чи є у нього омоніми, знайти відомості про основні орфоепічні, морфологічні, синтаксичні, стилістичні характеристики слова, приклади слововживання [1, с. 161]. Наш досвід викладання іноземних мов, зокрема англійської, дозволяє виокремити найбільш популярні тлумачні словники серед студентів ЗВО: Oxford Dictionary of English (один з найбільш авторитетних у світі), TheFreeDictionary (американський онлайн словник, що подає інформацію з різних галузей знань), Longman Dictionary of Contemporary English (має багато різновидів), Longman Essential Activator (корисний для розширення вокабуляру), Macmillan English Dictionary for Advanced Learners (комплексний словник для отримання поглиблених знань).

Не менш затребуваними на етапі вивчення іноземної мови у ЗВО є електронні перекладні словники, які, безсумнівно, не зможуть замінити електронні перекладачі, що дозволяють перекласти тексти, але такий переклад треба відкоригувати студенту, щоб він відповідав усім синтаксичним та стилістичним нормам мови. Сучасний електронний перекладний словник має низку стандартних можливостей, а саме: переклад слів та словосполучень із завантажених ліцензійних словників, перекладених текстів та авторських перекладів; перегляд особливостей вживання слова чи фрази в контексті завдяки великій кількості прикладів із паралельних текстів (текстів, перекладених людьми і завантажених у відповідні доступні корпуси); прослуховування вимови слова; перегляд форми слова (відповідно до його частиномовних характеристик); додавання авторського перекладу термінів з можливістю оцінювати та коментувати переклади інших авторів, якщо мова йде про онлайн-версію електронного словника; можливість обговорення варіантів перекладу у відповідній спільноті користувачів [1, 162]. Варто вказати на найбільш уживані електронні перекладні словники студентами ЗВО: АВВУУ Lingvo (найбільш повна версія Lingvo×6 включає 226 словників для понад 20 мов), Мультитран (інтернет-система двомовних словників), Babylon (багатомовний онлайн перекладний словник).

З огляду на це, можна зробити висновок, що протягом тривалого часу в академічному середовищі спостерігається тенденція до використання електронних словників з метою отримання інформації з різних галузей знань. Електронні словники привертають увагу студентів ЗВО, заохочуючи їх до широкого застосування завдяки можливості швидко знайти слово з усіма його значеннями та можливими граматичними формами, наявності звукових засобів для відтворення нормативної вимови лексичних одиниць, оснащення засобами мультимедійної інформації для демонстрації ілюстративного матеріалу.

Очевидно, що у сучасному складному інформаційному просторі електронні словники виступають мотиваційним чинником для вивчення багатьох освітніх компонентів. Вважаємо електронні словники особливо ефективними у вивченні іноземних мов, оскільки для пошуку значення або перекладу користувачу достатньо ввести необхідне слово, фразу або речення в діалогове вікно словника, щоб миттєво отримати їх визначення або переклад, що значною мірою економить час і не порушує концентрацію уваги на процесі навчання. Більше того, користувач може знайти слово, порівняти словникові статті одночасно в декількох словниках, щоб отримати більш детальне уявлення про сферу використання потрібного терміну.

Таким чином, електронні словники є дієвим та ефективним інструментом підвищення мотивації у студентів ЗВО до опанування знаннями завдяки таким своїм характеристикам як: зручний пошук, багатофункціональність, використання засобів мультимедіа, динамічність, великий обсяг словникової бази, універсальність тощо.

Наприкінці відзначмо, що популярність електронних словників серед студентів ЗВО сприяє не лише вирішенню проблеми інформаційного забезпечення, але й контролю, корекції, діагностики знань та вмінь. Автори

електронних словників пропонують широкий діапазон завдань для самостійної роботи користувачів, які можуть перевірити себе, порівнявши власні відповіді з відповідями, поданими в електронному словнику. Урізноманітнюючи види завдань, електронний словник створює нові умови роботи над помилками завдяки оперативному зворотному зв'язку, оскільки помилка виявляється негайно, що, безумовно, є важливим мотиваційним чинником активного навчання.

Список використаних джерел

1. Гелетка М., Рижкова В. Порівняльний аналіз функціонально-структурної організації сучасних електронних перекладних термінологічних словників (на прикладі галузі авіабудування). *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип 50. С. 159–166.
2. Помирча С. В., Пучков І. Р. Електронні словники з української мови як засіб формування лексикографічної компетентності майбутніх учителів початкової школи. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. № 3, т. 59. С. 103–113.
3. Семенов О., Надутенко М., Тимошук Р. Національні лінгвістичні ресурси Українського мовноінформаційного фонду НАН України – ефективний засіб формування академічної культури дослідника. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2020. № 10 (104). С. 245–258.
4. Шевченко Т. С., Етенко Н. Ю. Сучасні форми словникової продукції: український онлайн-сегмент. *Короленківські читання 2015 «Бібліотеки, архіви, музеї: інноваційні моделі розвитку»* : зб. матеріалів XVIII Міжн. наук.-практ. конф. Харків, 2016. С. 68–70.